

TWEE VERHALEN

Zomaar een kerkdienst in het Huis van Bewaring

Begin maart 1998. Er was een kerkdienst in het Huis van Bewaring (HvB) 'De Karelskamp' in Almelo. Na de dienst liep ik met een aantal gedetineerden samen op naar de koffietafel. Een van hen vroeg me: 'Hoe kom ik in contact met een vrijwilliger?' 'Dat ben je nu', antwoordde ik hem. Het bleek een man te zijn die enorm onder eenzaamheid gebukt ging, omdat werkelijk iedereen hem had laten vallen. Hij kreeg nooit bezoek, nooit brieven...en daar hunkerde hij zo naar. Hij zat al een tijdje, eerst in het HvB, daarna naar het Pieter Baancentrum, en toen weer terug naar het HvB. Ondertussen was zijn huurschuld al zo opgelopen dat de woningbouwvereniging ontruiming van zijn flat had aangevraagd bij de rechter. Er was openbare verkoping gehouden van zijn spullen en wat over was werd afgevoerd naar de vuilverwerking. Hij bezat dus echt niks meer!

In overleg met het pastoraal team ging ik hem bezoeken en hij vroeg me ook of hij met mij mocht corresponderen. Dat kon, als hij zijn brieven – open - aan de pastor zou geven. Die zou dan mijn achternaam en adres er wel op zetten. Dat heb ik geweten: brieven van zes tot acht kantjes, soms wel tweemaal in een week. Ik heb hem dan ook meteen gezegd dat ik echt alles zou lezen, maar niet in staat was op alles schriftelijk te reageren.

Veel werd er tijdens het bezoek besproken. Na verloop van tijd vroeg hij of ik hem wilde helpen om het pleidooi dat hij wilde houden tijdens zijn rechtszitting, na te kijken op taal- en stijlfouten. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik ook bij een zitting van de Meervoudige Strafkamer in Zutphen aanwezig was. Later ook nog bij een zitting van het Gerechtshof in Arnhem. Daar kon ik ook, op zijn verzoek, informatie over de ISNA aan de procureur-generaal geven. De ISNA is de Interkerkelijke Stichting ter bevordering van NAzorg aan ex-gedetineerden.

Na zijn tijd uitgezeten te hebben kwam de man weer op vrije voeten. Zijn delict liet hem niet toe terug te gaan naar zijn oude woonplaats, maar hij had überhaupt geen woonadres. Hij koos om uiteenlopende redenen een woonplaats in Zuid-Holland. Vanuit Twente niet naast de deur. Er kwamen heel wat problemen op hem af: woningbouwvereniging, uitkeringsinstantie enzovoort. Maar onder de vlag van de ISNA gingen na de nodige uitleg de meeste deuren wel open. Wat hij verder alleen niet voor elkaar kreeg, lukte ons samen wel, met een beetje hulp van boven. Hij kreeg na relatief korte tijd een eigen flat. Met financiële ondersteuning van diverse diaconieën en 'Vincentiusvereniging Nederland' kon hij al snel aan de slag met verven en behangen. Zo kreeg hij weer een eigen thuis en ging, na een 'duwtje in z'n rug', ook weer solliciteren. Tot zijn verbazing lukte dat nog ook: eerst voor korte tijd, daarna vast werk. Het contact is inmiddels enige tijd geleden beëindigd. Voorzover ik weet werkt hij nog steeds en is opnieuw getrouwd. Hij wordt niet meer voor crimineel aangezien en kan een nieuw, eigen leven leiden.

*Een vrijwilliger van de ISNA-nazorggroep Twente
(bron: onbekend)*

Zomaar (g)een bezoek...

'Ik was in de gevangenis, maar gij hebt Mij niet bezocht...'

'Tja Heer, wij waren inderdaad in de gevangenis, maar hebben U helemaal niet eens gezien!'

Dit mag wel de teneur heten van een opmerkelijke visite aan de Penitentiaire Inrichtingen Roermond aan het begin van dit jaar 2003.

Als aalmoezenier van Sociale Werken beweegt ondergetekende zich met enige luchtige reserve in de wondere wereld van de Limburgse middenstanders en werkgevers, onder andere middels een lidmaatschap van een studieclub van werkgevers, bestaande uit zeer gemotiveerde en doorgaans goed gehumeurde leden van het LWV, de Limburgse afdeling van het landelijke VNO/NCW. Dit gezelschap vormt een serieus te nemen economische macht in deze regio, met veel invloed op allerlei geledingen in de samenleving, hetgeen weer de nodige entrees en openingen met zich meebrengt. Meer dan welkom zijnde werd dit gezelschap dan ook ontvangen in de Penitentiaire Inrichtingen, doorgaans een mysterieuze ivoren toren.

De insteek was die van de ontmoeting tussen werkgevers. De P.I. verschaft namelijk niet alleen werk aan het nodige (bewakings-)personeel, maar ook aan de 'bewoners' tot aan het begin van hun proces, hetgeen soms vele maanden, niet zelden enige jaren, op zich kan laten wachten. Met feestelijke taartjes en koffie werden wij door de directie ontvangen. Prachtige folders werden uitgereikt en de nodige informatie werd over onze hoofden uitgegoten, waarbij veel getallen, statistieken en amusante dan wel pikante anekdoten de revue passeerden. De P.I. blijkt te bestaan uit vier heuse bedrijven, te weten metaal, grafisch, keramiek en montage & assemblage. Externe klanten kunnen met deze vier afdelingen serieus zaken doen middels bestellingen onder nauwkeurige afspraken. De bewoners verwerven door het deelnemen aan de werkzaamheden op vrijwillige basis enige faciliteiten en een beperkt inkomen. Het geeft bovendien afleiding, mogelijkheid tot scholing en mede daardoor enige aanknopingspunten voor een retour in de samenleving.

Opvallend was de reactie van de gasten: de presentatie van de P.I. als een collega-werkgever werd als enigszins vervreemdend ervaren. Naarmate de bedrijfskundige aspecten van de instelling gladder, ja welhaast sympathiek werden gepresenteerd, groeide de belangstelling voor de bewoners zelf. Bezorgd, verbaasd en soms geërgerd vroeg men zich af wat nu over bleef van het 'strafelement'. Men verwonderde zich bijvoorbeeld over de afwezigheid van tralies, de vele faciliteiten en de mogelijkheden in de gasten-/ontmoetingsruimten om aan bewoners iets onoirbaars toe te stoppen. Een bezoek aan het cellengedeelte werd echt als 'spannend' ervaren, maar 'helaas' kregen wij slechts onbewoonde cellen te zien en geen enkele bewoner. Misschien was dit maar beter ook, want de stemming was allerm minst te hunnen gunste omgeslagen. Menselijke waardigheid floreert niet onder minachtende blikken en het betref hier immers geen visite aan een dierentuin. Desondanks maakten de presentatie en de onzichtbaarheid van de gevangenen een erg zakelijke indruk en zelfs de meest zakelijk-hard denkende werkgever was verbaasd over het fenomeen P.I. als economische factor met de gedetineerde als productiemedewerker. Onder de werkgevers ontspan zich een levendige conversatie over ethische implicaties van wel érg ver doorgevoerd economisch denken, totdat een van de meest flamboyante heren uitriep: 'Hallo zeg, straks roepen jullie nog om respect voor dat zootje hier. We hebben het wel over tuig!'

Onze rondleiders zwegen beleefd, de werkgevers gingen lachend over op andere thema's en de priester vroeg zich ineens af aan welke kant van de dikke muren nu het meest behoefte zou zijn aan nuance en enige voortgang van serieus gesprek over menselijke waardigheid in grensgebieden van arbeid of anderszins.

In elk geval: de Heer was zo absoluut niet te vinden en dus ook niet te bezoeken. Maar daarvoor was de insteek van de visite misschien ook wel wat...merkwaardig?

Alexander de Graaf Woutering,

aalmoezenier van Sociale Werken, Dienst Kerk en Samenleving van het Bisdom Roermond.